

Anioł pod mikroskopem

badania fizyko-chemiczne malowideł nubijskich

Muzeum Narodowe w Warszawie, 27 czerwca 2016

Anioł pod mikroskopem

badania fizyko-chemiczne malowideł nubijskich

Kultura chrześcijańskich królestw nubijskich, Nobadii, Makurii i Alwa, rozwijała się w środkowej Dolinie Nilu pomiędzy VI a XIV wiekiem. Ich spuścizna znana jest w Polsce głównie dzięki wspaniałym malowidłom z Faras, które można podziwiać w Muzeum Narodowym w Warszawie. Od blisko 50 lat fascynują one badaczy swoim unikalnym stylem i ikonografią, ale jak dotąd ich materialna strona nie została systematycznie przebadana.

Dzięki pozyskaniu finansowania Narodowego Centrum Nauki na realizację projektu "Technologia malarstwa nubijskiego: historia rodzaje konserwacja" (nr. 2011/01/D/HS3/06119), po raz pierwszy zebrano i przebadano próbki z prawie wszystkich odkrytych malowideł nubijskich. Przy tej okazji zespół specjalistów z Uniwersytetu Warszawskiego, Muzeum Narodowego i Politechniki Warszawskiej nawiązał kontakty z badaczami z the Getty Conservation Institute w Los Angeles, Kunsthistorisches Museum w Wiedniu, Istituto di Metodologie Chimiche di Consiglio Nazionale delle Ricerche i Uniwersytet Sapienza w Rzymie czy Czeska Akademia Nauk.

Wyniki okazały się nadzwyczaj bogate. Warsztat malarzy nubijskich, uważany dotychczas za nieco prowincjonalny, reprezentował najwyższą jakość i sztukę. Z początku malarze bazowali na wielowiekowej tradycji lokalnej, lecz wraz z przybyciem na te tereny z Bizancjum wiarą chrześcijańską pojawiły się również nowe źródła wiedzy, a także materiałów malarskich. Wraz z rozkwitem królestwa Makurii zaczęto używać coraz lepszych pigmentów pochodzących zapewne zarówno z pobliskiego Egiptu, jak i z terenów Bliskiego Wschodu. Badania wykazały, że władcy mogli pozwolić sobie nawet na sprowadzanie najdroższego, obok cesarskiej purpury, pigmentu świata – lapis lazuli.

Podsumowanie ponad czterech lat badań jest okazją do zaproszenia specjalistów z innych ośrodków badających malowidła nubijskie oraz zaprezentowania wyników

Centrum Nauk
Biologiczno-Chemicznych
Uniwersytetu Warszawskiego

27. czerwca, Muzeum Narodowe w Warszawie

10-10:20 powitanie

10:20-10:40

Dobrochna Zielińska/ Instytut Archeologii, Uniwersytet Warszawski

"Nubian wall-painting. Outline of past salvage projects and chemical research"

10:40-11:00

Loredana Sist / Egittologia presso la facoltà di Filosofia Lettere Scienze Umanistiche e Studi Orientali, Università Sapienza, Roma

"The paintings from the church of Sonqi Tino: story of a rescue"

11:00-11:20

Barbara Wagner/ Centrum Nauk Biologiczno-Chemicznych Uniwersytetu Warszawskiego, Interdyscyplinarne Laboratorium Badań Archeometrycznych

"Short introduction to chemical investigations: challenges and limitations from the beginning"

11:20: 11:35 przerwa

11:35-11:55

Olga Syta/ Centrum Nauk Biologiczno-Chemicznych Uniwersytetu Warszawskiego, Interdyscyplinarne Laboratorium Badań Archeometrycznych

Grażyna Zofia Żukowska/ Wydział Chemiczny Politechniki Warszawskiej

Barbara Wagner/ Centrum Nauk Biologiczno-Chemicznych Uniwersytetu Warszawskiego, Interdyscyplinarne Laboratorium Badań Archeometrycznych

"What have been found in samples - analytical approach to interdisciplinary Nubian wall paintings project"

11:55-12:15

Katharina Uhlir/ Kunsthistorisches Museum Wien Conservation Science Department

"Scientific Investigations of Fragments of Painted Decoration from the Church in Nag' el-Scheima"

12:15-12:35

Petr Svora, Sylwia Svorová Pawełkowicz/ Institute of Inorganic Chemistry, Academy of Sciences of the Czech Republic

"Nubian plasters - SEM analysis"

12:35-13:00 dyskusja

13:00-14:30 przerwa

14:30-15:00

Noemi Proietti, Valeria Di Tullio/ Laboratorio di Risonanza Magnetica "Annalaura Segre"

Istituto di Metodologie Chimiche, Consiglio Nazionale delle Ricerche, Area della Ricerca di Roma 1

"A Multi-Analytical Study of Detached Mural Paintings Belonging to the Pictorial Cycle of The Nubian Church of Sonqi Tino"

15:00-15:20

Michał Łukomski/ the Getty Conservation Institute

"Analysis of the state of preservation of paintings from Faras using interferometric methods: a path to rational strategies for collection care"

15:20-15:40

Dobrochna Zielińska/ Instytut Archeologii, Uniwersytet Warszawski

" Results of chemical analyses in a cultural context."

15:40 -16:10 dyskusja

16:10-18:30 sesja posterowa